

Stichting Keurmerk Tantrisch en Seksuologisch Lichaamswerk

Alphen aan den Rijn, 9 maart 2021

Betreft: Consultatie Wet Seksuele Misdriften

Geachte heer/mevrouw,

Graag wil onze stichting Keurmerk Tantrisch en Seksuologisch Lichaamswerk reageren op de consultatieversie van de Wet Seksuele Misdriften.

We zijn het er uiteraard mee eens dat seksuele handelingen in de zorg strafbaar blijven volgens artikel 244 lid 1c.

Zorg met seksuele handelingen

Er is echter ook een effect van de wet die een waardevol deel van zorg onmogelijk maakt. Het betreft de zorg, die er juist op gericht is om de gezondheid te bevorderen en waarbij seksuele handelingen onderdeel van de behandeling zijn. Dit type zorg wordt gegeven door lichaamswerkers.

De wereld van lichaamswerkers is divers maar er kunnen vier categorieën worden onderscheiden zoals in tabel 1 aangegeven. Het gaat in deze context om categorie 4.

Tabel 1: Vier categorieën van lichaamswerk

	Wellness/Educatie	Zorg
Geen seksuele handelingen	1	2
Seksuele handelingen	3	4 Nu strafbaar

Bij categorie 4 moet in ieder geval worden gedacht aan de volgende specialismen:

1. Sekszorgverlening (van gehandicapten)
2. Sexual surrogate partner therapy (SSPT)
3. De-armouring
4. Sexological bodywork

Sessies van andere specialismen vallen afhankelijk van de behandeling in één van de 4 categorieën.

5. Intimiteitscoaching
6. Kum-Nye massage
7. Neo tantra fusion massage (NTFM)
8. Sekscoaching
9. Therapeutisch intiem lichaamswerk

10. Yoni massage

Misbruik

In de memorie van toelichting staat dat artikel 244 (p47) gaat om bescherming tegen het **misbruik** van:

- het psychisch overwicht dat die ander op de betrokkene heeft,
- de ontstane afhankelijke positie of
- van het vertrouwen dat die ander van de betrokkene heeft gewonnen.

De term **misbruik** wordt echter in het wetsvoorstel niet genoemd.

Wij menen, dat lichaamswerk in de categorie 4 zeer goed mogelijk is, zonder dat er sprake is van misbruik. Misbruik kan worden voorkomen als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, zoals:

1. Het principe van 'do no harm' wordt gehanteerd.
2. De lichaamswerker heeft voldoende, adequate opleiding genoten (competentie).
3. De lichaamswerker hanteert protocollen die de instemming van de cliënt met de seksuele handelingen aantoonbaar waarborgen gedurende het gehele traject van zorg. Het betreft protocollen die door de beroepsgroep zijn opgesteld.
4. Er is transparantie over de handelingen die worden verricht.
5. Er wordt een therapeutische driehoek gehanteerd, waarbij er naast de lichaamswerker ook sprake is van een procesbegeleider.
6. De lichaamswerker committeert zich aan een beroepscode waarbij het bovenstaande is geregeld, en is aangesloten bij een geschilleninstantie volgens het Wkkgz.

In het recente verleden zijn er tantramasseurs (ook een vorm van lichaamswerk) veroordeeld op basis van het oude artikel 249 lid 2. Hierbij was duidelijk sprake van misbruik en werd ook aan geen van bovenstaande voorwaarden voldaan. Deze casussen zijn mede aanleiding geweest tot de oprichting van onze stichting.

Voorstel 1: Noem misbruik expliciet in de wet

De kern van artikel 244 lid 1b en 1c is om bescherming te bieden tegen seksueel misbruik van zorgverleners. Minder relevant is in welke tak van zorg zij werkzaam zijn. Ons voorstel is, dat daarom in de tekst van de wet als voorwaarde wordt toegevoegd, dat er sprake moet zijn van misbruik.

De tekst zou er als volgt uit kunnen zien:

<p>Hij die</p> <p>b. werkzaam is in een penitentiaire inrichting, een inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden of een instelling voor gezondheidszorg of maatschappelijke zorg en zijn positie misbruikt door met een persoon die in die inrichting of instelling is opgenomen of wordt behandeld seksuele handelingen te verrichten of</p> <p>c. werkzaam is in de gezondheidszorg of de maatschappelijke zorg en zijn positie misbruikt door met een persoon die aan zijn hulp of zorg is toevertrouwd seksuele handelingen te verrichten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.</p>

Voorstel 2: Pas de memorie van toelichting aan

In de memorie van toelichting staat op pagina 48, dat

“...bij het verrichten van seksuele handelingen met iemand in het kader van een zorg- of behandelrelatie over het algemeen geen sprake is van vrijwilligheid en gelijkwaardigheid.

Uitzonderingssituaties laten zich, in de gevallen van ongelijke verhoudingen waarop dit artikelonderdeel ziet, **niet licht denken** en kunnen worden overgelaten aan de vervolgingsopportunity.

Bij cliënten van lichaamswerkers in categorie 4 is er sprake van de genoemde uitzonderingssituatie. De wetgever kan zijn ogen hiervoor niet sluiten. Hierbij is sprake van zorg, seksuele handelingen en vrijwilligheid. De zorg is gericht op om seksuele problematiek op te lossen of verdere seksuele ontwikkeling. Het principe van vervolgingsopportunity leidt tot een te onzekere positie van deze categorie van lichaamswerkers.

Wij stellen daarom voor om de tekst als volgt aan te passen:

“...bij het verrichten van seksuele handelingen met iemand in het kader van een zorg- of behandelrelatie over het algemeen geen sprake is van vrijwilligheid en gelijkwaardigheid.

Uitzonderingssituaties kunnen zich voordoen bij bepaalde vormen van lichaamswerk, waarbij sprake is van vrijwillige zorg die gepaard gaat met seksuele handelingen en er geen sprake is van misbruik (psychisch overwicht, afhankelijke positie, vertrouwen). Alle overige gevallen kunnen worden overgelaten aan de vervolgingsopportunity.”

De Wkkgz regelt, dat deze zorg van voldoende kwaliteit moet zijn.

Voorstel 3: Licht de termen gezondheidszorg en maatschappelijke zorg toe

In artikel 244 lid 1b en 1c wordt gesproken over gezondheidszorg en maatschappelijke zorg. In de memorie van toelichting wordt verder geen aandacht besteed aan deze termen. Dit roept onnodige vragen op, wat nu wel of niet valt onder gezondheidszorg en maatschappelijke zorg. Dit geldt vooral voor lichaamswerkers. Dit terwijl in de Wkkgz de term zorg wel is gedefinieerd (zie bijlage 2).

Ons voorstel is om de termen gezondheidszorg en maatschappelijke zorg in de memorie van toelichting nader toe te lichten en te harmoniseren. Dit zal de rechtszekerheid bevorderen. Het wordt dan duidelijk, wanneer voor een zorgverlener zowel artikel 244 lid 1b en 1c als de Wkkgz tegelijkertijd van toepassing is.

Lichaamswerkers sekswerkers?

Er speelt nog het volgende. Lichaamswerkers die seksuele handelingen verrichten (categorie 3 en 4) worden gezien als sekswerkers. Dit geldt zowel in de huidige wetgeving als in de nieuwe Wet regulering sekswerk. Wij hebben als stichting in de consultatieronde van de Wet regulering sekswerk hier al bezwaar tegen aangetekend. Lichaamswerkers bieden in tegenstelling tot sekswerkers/prostituees hun lichaam niet aan, waarmee klanten seksuele handelingen kunnen verrichten. Er is dus sprake van twee verschillende beroepsgroepen, elk met een geheel ander risicoprofiel.

Tot slot

Met ons keurmerk hebben wij als doel, om ervoor te zorgen, dat specialismen in het lichaamswerk aan bepaalde criteria moeten voldoen, voordat zij worden geregistreerd en gecertificeerd. Dit ter bevordering van de professionaliteit van de lichaamswerkers en voorkoming van misbruik van cliënten. De klachtafhandeling is naar analogie van de WKKGZ ingericht. Wij willen graag, dat cliënten op een veilige manier gebruikt kunnen maken van de diensten van lichaamswerkers.

De stichting is een onafhankelijk instituut en heeft geen leden. De stichting kan en wil gesprekspartner zijn voor NL- en EU-overheden, werkt op de scheidslijn van inrichting en handhaving en is graag bereid tot overleg en samenwerking.

Met vriendelijke groet,

namens stichting Keurmerk Tantrisch en Seksuologisch Lichaamswerk,

Peter van Nederpelt, voorzitter

Bijlage 1: Concept wettekst en memorie van toelichting

Bijlage 1A: Artikel 244 (Seksueel misbruik van functioneel afhankelijke personen) [249, tweede lid, nieuw]

1. Hij die

a. in de hoedanigheid van ambtenaar met een persoon die aan zijn gezag is onderworpen of aan zijn waakzaamheid is toevertrouwd seksuele handelingen verricht; of

b. werkzaam is in een penitentiaire inrichting, een inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden of een instelling voor gezondheidszorg of maatschappelijke zorg en die met een persoon die in die inrichting of instelling is opgenomen of wordt behandeld seksuele handelingen verricht of

c. werkzaam is in de gezondheidszorg of de maatschappelijke zorg en die met een persoon die aan zijn hulp of zorg is toevertrouwd seksuele handelingen verricht, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.

2. Indien de in het eerste lid bedoelde handelingen bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam wordt gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie opgelegd.

Bijlage 1B: Memorie van toelichting Artikel 244 [249, tweede lid]

Dit artikel is de rechtsopvolger van artikel 249, tweede lid, Sr en stelt seksueel misbruik van met personen die in een functionele afhankelijkheidsrelatie verkeren strafbaar. Het eerste lid bevat het basisdelict. De in het huidige artikel 249, tweede lid, Sr voorkomende term “ontucht” is vervangen door “seksuele handelingen”. Voor een toelichting wordt verwezen naar het algemeen deel van de toelichting op de nieuwe Titel.

Eerste lid

Het eerste lid bevat het basisdelict en stelt seksueel misbruik strafbaar. De huidige delictsgedraging “plegen met” is vervangen door: het verrichten van seksuele handelingen met een persoon.

Ingevolge artikel 239 wordt hieronder mede verstaan het laten verrichten door een persoon van seksuele handelingen met hem, met zichzelf of een derde en het een persoon laten ondergaan van seksuele handelingen door een derde. Voor een toelichting op de delictsgedraging wordt verwezen naar het algemeen deel van de toelichting op de nieuwe Titel.

De formulering van de posities waarin sprake is van functionele afhankelijkheid, is deels gemoderniseerd.

Onderdeel a is veralgemeniseerd. Tot uitdrukking is gebracht dat sprake dient te zijn van een functie met een juridisch geformaliseerde gezagsrelatie tussen de dader en het slachtoffer. Dat gezag of die waakzaamheid betreft een noodzakelijk en onmiddellijk uit het rechtsstelsel voortvloeiend overwicht waardoor ‘de ondergeschikte’ zich bevindt in een dwangmatige positie ten opzichte van de ambtenaar, waaruit hij zichzelf niet zonder meer kan bevrijden. Beslissend is wat formeel of normaal tot de taak kan worden gerekend.

In onderdeel b staat de bescherming van personen die verblijven in een instelling centraal: strafrechtelijk beschermd worden personen die zijn opgenomen of worden behandeld in een gevangenis of vergelijkbare inrichting, in zorginstellingen en overige instellingen van

maatschappelijke zorg, inclusief de jeugdhulp. Niet is vereist dat de handelingen in de instelling zelf hebben plaatsgevonden. Omdat de term “opgenomen” bij verlofperiodes of ambulante fases mogelijk tot discussies zou kunnen leiden is in de delictomschrijving toegevoegd “of wordt behandeld”. Ook in die situaties dient bescherming tegen het overwicht dat een persoon die werkzaam is in de inrichting te worden geboden.

Onderdeel c is overgenomen uit het huidige artikel 249, tweede lid, Sr en beoogt mensen te beschermen tegen misbruik door hulpverleners. De Hoge Raad heeft een ruime uitleg aan deze bepaling gegeven: deze strekt ertoe om in alle gevallen waarin sprake is van misbruik van psychisch overwicht door hulpverleners bescherming te bieden. Niet is vereist dat sprake is van een zakelijke overeenkomst of een behandelingshandelingsovereenkomst, noch dat er sprake is van een erkende hulpverlener. De strafrechtelijke bescherming kan onder omstandigheden doorwerken tot nadat de hulpverleningsrelatie is beëindigd. Daarbij dient in aanmerking te worden genomen dat het gaat om bescherming tegen het misbruik van het **psychisch overwicht** dat die ander op de betrokkene heeft, misbruik van de ontstane **afhankelijke positie** of misbruik van het **vertrouwen** dat die ander van de **betrokkene heeft gewonnen**. Ten aanzien van misbruik door een vrijwilliger vormen de aard en de inhoud van diens bijdrage omvattende de duur en de intensiteit, als vrijwilliger de maatstaf. De huidige formulering “die zich aan zijn zorg heeft toevertrouwd “ is vervangen door: die aan zijn hulp of zorg is toevertrouwd”. Hiermee wordt duidelijker tot uitdrukking gebracht dat de verantwoordelijkheid berust bij degene aan wie de zorg is opgedragen. Tevens wordt buiten twijfel gesteld dat ook de (semi)-verplichte ambulante contacten en behandelingen onder het beschermingsbereik van het artikellid vallen.

Met onderdeel c wordt aangesloten bij de norm dat bij het verrichten van seksuele handelingen met iemand in het kader van een zorg- of behandelrelatie over het algemeen geen sprake is van **vrijwilligheid** en gelijkwaardigheid. **Uitzonderingssituaties laten zich, in de gevallen van ongelijke verhoudingen waarop dit artikelonderdeel ziet, niet licht denken en kunnen worden overgelaten aan de vervolgingsopportunity.** Het huidige wettelijke strafmaximum van ten hoogste zes jaren gevangenisstraf of een geldboete van de vierde categorie is gehandhaafd.

Bijlage 1C: Memorie van toelichting: Definitie seksuele handelingen

(p37)

Onder “seksuele handelingen” wordt verstaan: handelingen van seksuele aard die een inbreuk op de lichamelijke en seksuele integriteit van een slachtoffer maken. Hierbij valt te denken aan handelingen als aanraking(en) van lichaamsdelen, borsten, billen en geslachtsdelen. Hierbij kan het gaan om aanraking(en) over de kleding of van het naakte lichaam. Seksuele handelingen zijn ook handelingen die bestaan uit orale, vaginale of anale penetratie. Bepaalde vormen hiervan kunnen ook worden aangemerkt als (strafverzwarende) handelingen die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam.

Bijlage 2: Wkkgz

In de Wkkgz wordt zorg als volgt gedefinieerd:

Zorg	Wlz-zorg, Zvw-zorg en andere zorg;
Wlz-zorg	Zorg of dienst als omschreven bij of krachtens de Wet langdurige zorg;
Zvw-zorg	Zorg of dienst als omschreven bij of krachtens de Zorgverzekeringswet.
Andere zorg	Handelingen <ul style="list-style-type: none"> • op het gebied van de individuele gezondheidszorg als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, niet zijnde Wlz-zorg of Zvw-zorg, • alsmede handelingen met een ander doel dan het bevorderen of bewaken van de gezondheid van de cliënt (!?);
Individuele gezondheidszorg	Zorg die rechtstreeks betrekking heeft op een persoon en ertoe strekt diens gezondheid te bevorderen of te bewaken , het onderzoeken en het geven van raad daaronder begrepen , waaronder geneeskunst (Wet BIG)
Alternatieve-zorgaanbieder	Een solistisch werkende, niet-geregistreerde zorgverlener <ul style="list-style-type: none"> • die andere zorg levert, • dan wel een instelling die uitsluitend door niet-geregistreerde zorgverleners andere zorg doet verlenen;

Verder wordt in de [brochure](#) "Val ik onder de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg?" geconcretiseerd, wanneer een hulpverlener onder de werking van de Wkkgz valt.

Voor lichaamswerkers zijn de volgende voorwaarden relevant:

f. Verricht u handelingen waarbij u richting uw cliënten een kans op genezing in het vooruitzicht stelt?

- Denk hierbij aan complementaire of alternatieve geneeswijzen.

h. Lopen individuele cliënten een aanmerkelijke kans op schade ten gevolge van uw handelingen?

- Denk aan lichamelijke of psychische schade ten gevolge van de behandeling.